

Sprawozdanie

Wydziału krajowego w przedmiocie wniosków pp. Jana Gnoińskiego i Niedzielskiego co do statutu organizacyjnego dla autonomicznych urzędników powiatowych oraz wspólnego funduszu emerytalnego dla urzędników Władz autonomicznych powiatowych i gminnych.

Wysoki Sejmie!

Na posiedzeniu Wys. Sejmu z dnia 11. listopada 1890 przedłożył p. Jan Gnoiński do łaski Marszałkowskiej następujący wniosek:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

Poleca się Wydziałowi krajowemu, aby zbadał potrzebę utworzenia wspólnego funduszu emerytalnego dla urzędników Władz autonomicznych powiatowych i gminnych i sprawozdanie w tym przedmiocie Sejmowi na najbliższej sesji przedłożyć.

Na posiedzeniu zaś dnia 19. listopada 1890 przedłożył poseł Niedzielski następujący wniosek:

Zważywszy, że czynność Rad powiatowych rozszerzając się z roku na rok ogromnie tak z przyczyny co raz nowych ustaw krajowych przez Sejmy uchwalanych, jak wskutek rozwoju życia autonomicznego, nowych wymogów i zadań stawianych Radom powiatowym do spełnienia, pociąga za sobą potrzebę uzdolnionych i fachowo ukwalifikowanych urzędników powiatowych;

zważywszy, że Wydziały Rad powiatowych są poniekąd organami pośredniczącymi w zarządzeniach Wydziału krajowego, wskutek czego pewien jednolity związek i ujednostajnienie w załatwieniu spraw byłoby pożądane;

zważywszy, że ludzie odpowiednio wykształceni nie garną się do autonomicznej służby powiatowej, gdyż brak awansu i zapewnionej przyszłości ich wcale do tego nie zachęca, wskutek czego posady te dostają się ludziom albo nieodpowiednim, lub takim, którzy posadę tę jako przejęciową uważają, na czem administracya autonomiczna cierpi;

zważywszy wreszcie, że kandydaci na posady urzędników automicznych powinni nabyć przygotowania fachowego w praktycznej szkole Wydziału krajowego wprzódzy zanim się na po-

wiat dostaną, aby znów kiedyś z powiatu do Wydziału krajowego powrócić mogli, wzbogaceni doświadczeniem i znajomością ludzi, stosunków i potrzeb kraju, na czemby tak Rady powiatowe jak i Wydział krajowy niezmiernie zyskać musiały; —

Wysoki Sejm uchwalić raczy:

Poleca się Wydziałowi krajowemu, aby wzięwszy pod rozwagę jako alegat do wniosku załączone zasady przedłożył Sejmowi na najbliższej sesji o tym wniosku sprawozdanie a względnie:

- a) projekt jednolitego statutu organizacyjnego dla autonomicznych urzędników powiatowych jako służby krajowej;
- b) projekt statutu emerytalnego dla tychże urzędników.

Do wniosku tego dołączył nadto wnioskodawca zasady, któreby miały być uwzględnione „przy układaniu pragmatyki służbowej dla urzędników po powiatach i statutu emerytalnego“.

Zasady te opiewają:

- I. Urzędnicy zajmujący stałe posady w Wydziałach powiatowych, a będący urzędnikami koncepcyjnymi i koncepcyjno-technicznymi, mają być objęci jednym statutem służby krajowej z urzędnikami Wydziału krajowego.
- II. Urzędnicy ci mieć powinni odpowiednią kwalifikację uzdolnienia wymaganą do otrzymania posady w Wydziale powiatowym, którą to kwalifikację określi oddzielna instrukcja wydana przez Wydział krajowy. Nominacje ich przez Radę powiatową w myśl §. 26. ust. o reprezent. pow. potwierdzonymi być winny przez Wydział krajowy.
- III. Przepisy dyscyplinarne dziś obowiązujące co do urzędników Rad powiatowych w myśl §. 33. ust. o repr. pow. utrzymuje się w swej mocy. Urzędnicy ci usuniętymi z posady być mogą tylko na podstawie śledztwa dyscyplinarnego przeprowadzonego przez Wydział powiatowy i potwierdzonego przez Wydział krajowy lub wskutek śledztwa dyscyplinarnego przeprowadzonego przez Wydział krajowy. Pragmatykę służbową obowiązującą urzędników przy Wydziałach Rad powiatowych wyda Wydział krajowy z uwzględnieniem przede wszystkim władzy i powagi Wydziałów i prezesów Rad powiatowych nad tymiż urzędnikami w myśl §. 26. ust. o reprezent. pow.
- IV. Zwiększone potrzeby wydatków emerytalnych funduszu krajowego wskutek pomieszczenia na etacie krajowym urzędników Rad powiatowych pokrywają na rzecz funduszu krajowego powiaty wnosząc co roku odpowiednią kwotę do skarbu krajowego, w stosunku do płac urzędników Rad powiatowych, zajmujących posady stałe objęte ogólnym etatem urzędników krajowych.
- V. Wydział krajowy dla ujednostajnienia manipulacji powiatowego samorządu wyda obowiązującą wszystkie Reprezentacje powiatowe jedną instrukcją manipulacyjną odnoszącą się do wszystkich gałęzi samorządu.
- VI. Urzędnicy zajmujący dziś posady koncepcyjne lub koncepcyjno-techniczne przy Wydziałach powiatowych utrzymanymi zostają w swych urzędach, jeśli sobie odnośna Rada powiatowa tego życzyć będzie. Obowiązani są wszakże urzędnicy ci, pragnąc być umieszczonymi na ogólnym etacie urzędników krajowych, poddać się najdalej w ciągu dwóch lat od czasu prawomocności statutu organizacyjnego służby autonomicznej po powiatach, egzaminowi kwalifikacyjnemu lub też na podstawie posiadanych kwalifikacyj pozyskać zwolnienia od takowegoż ze strony Wydziału krajowego.
- VII. Funkcjonariuszów przy Radach powiatowych, prócz wymienionych powyżej urzędników ustanawia i mianuje w myśl §. 26. ust. o reprezent. pow. Rada a względnie Wydział powiatowy. Postanowione wszakże dla tych funkcjonariuszów przepisy służ-

bowe, obowiązany jest Wydział powiatowy przedłożyć do zatwierdzenia Wydziałowi krajowemu w celu odpowiedniego ustanowienia stosunku służbowego pomiędzy tymiż funkcyonaryuszami powiatowemi a wymienionemi urzędnikami.

Oba te wnioski przekazał Wys. Sejm uchwałami z 12. i 21. listopada 1890 Wydziałowi krajowemu do sprawozdania. Wydział krajowy przesłał rzeczony wnioski Reprezentacyom powiatowym celem należytego ich zbadania, poddanie kolegialnemu obradom i przedłożenia wyczerpującego sprawozdania.

Tylko 66 Wydziałów powiatowych nadesłało odpowiedź. Co do myśli wypowiedzianej we wniosku J. Gnoińskiego odpowiedzi wypadły stanowczo nieprzychylnie, z wyjątkiem 7 Wydziałów powiatowych, które utworzenie wspólnego funduszu emerytalnego dla urzędnika władz autonomicznych powiatowych i gminnych uznały za rzecz nader pożądaną.

Inne natomiast Wydziały powiatowe uważają myśl zawartą w podniesionym wniosku za niemożliwą w praktyce do wykonania i wręcz się jej sprzeciwiają.

Wobec opinii tak przeważnej większości powiatów nie może i Wydział krajowy oświadczyć się za rzeczonym wnioskiem.

Trudność w utworzeniu wspólnego funduszu emerytalnego polega, według zdania Wydziałów powiatowych w tem, iż etat i płaca urzędników przy każdej Radzie powiatowej, przy każdym Magistracie i w ogóle każdym urzędzie gminnym są różne.

Nadto niektóre Rady powiatowe i Rady miejskie już utworzyły dla swoich urzędników fundusze emerytalne, inne nie mając osobnego funduszu emerytalnego, wstawiają do budżetów swoich przyznane już emerytury i zaopatrzenia, inne nie ponoszą żadnego w tym celu wydatku, wreszcie co najważniejsza, niektóre Rady powiatowe i Rady gminne uchwały już dla swoich urzędników statuty emerytalne, z których w służbie będący urzędnicy już pewne prawa nabyli, inne zaś nie uchwały dotąd żadnego.

Ta różnorodność istniejących stosunków faktycznych jak niemniej środki materialne gmin zwłaszcza gmin małopolskich i wiejskich a wreszcie materiał, z którego się rekrutuje służba pomocnicza przy władzach ostatnich dwóch kategorii, czyni prawie niemożliwym wykonanie myśli we wniosku p. Gnoińskiego zawartej.

Inaczej nieco wypadły opinie co do wniosków p. Niedzielskiego.

Tutaj okazała się znaczna różnica zdań.

I tak jedne Wydziały powiatowe są stanowczo przeciwne wszystkim myślom p. Niedzielskiego, inne znowu jakkolwiek nie godzą się na wnioski ad a) i b) postawione, jednak podejmują niektóre z zasad do wniosku dodanych a głównie co do kwalifikacji urzędników, i co do ujednostajnienia manipulacji, niektóre zaś a tych jest mała liczba, zgadzają się tylko na tę część wniosku, w której wnioskodawca domaga się wydania statutu emerytalnego, wreszcie reszta Wydziałów powiatowych, przyjmuje obie treści wniosku, jednak z zastrzeżeniami, jak n. p. co do kwestyi mianowania i zatwierdzania urzędników, co do kwestyi przeprowadzania śledztwa dyscyplinarnego i. t. p.

Słowem w opiniach co do tego wniosku nie znajdujemy tej przeważnej większości, z jaką oświadczyły się Wydziały powiatowe odnośnie do wniosku p. Gnoińskiego.

Wydział krajowy badając dokładnie przedstawione mu w relacyach Wydziałów powiatowych opinie i wnioski oraz mając na uwadze rezolucję Wys. Sejmu z 16. lutego 1894, którą na wniosek p. Skalkowskiego polecono Wydziałowi krajowemu zbadać potrzebę zmiany ustawy o Reprezentacyi w kierunku zobowiązania Wydziałów powiatowych do utrzymania personelu z odpowiednią kwalifikacją, przyszedł do przekonania że przytoczone przez Wydziały powiatowe przeciw wnioskowi p. Niedzielskiego zasadnicze względy są takiej doniosłości, iż Wydział kraj. niemógłby Wysokiemu Sejmowi doradzać przejścia nad nimi do porządku dziennego.

Względy te są następujące :

Cheąc autonomicznych urzędników powiatowych objąć jednym statutem organizacyjnym, jako służbę krajową, należałoby uszczuplić zakres samorządu powiatowego. Przyznane mianowicie Reprezentacyom powiatowym w §. 26. i 33. o Repr. pow. prawa decydowania o sposobie mianowania urzędników i o dyscyplinarnem postępowaniu z nimi, wypadałoby tymże Reprezentacyom odjąć i przelać na Wydział krajowy.

Wprawdzie przytoczone w ustępach II. i III. zasady dążą do utrzymania dotychczasowych atrybucyi Reprezentacyi powiatowych, lecz gdyby się nawet na nie zgodzić można, Wydział krajowy sądzi, iż mimo to przeprowadzenie tych zasad w praktyce wypaść by musiało na niekorzyść samorządu powiatowego

Ukrajowieni w ten sposób autonomiczni urzędnicy powiatowi, czuliby się nadto więcej zawisłymi od Wydziału krajowego, na czem ucierpiećby musiała powaga Reprezentacyi powiatowych a względnie Wydziałów powiatowych i ich prezesów i niejednokrotnie ucierpiećby musiała sama służba.

Urzeczywistnienie przeto myśli we wniosku zawartych nie osiągnęłoby, zdaniem Wydziału krajowego, zamierzonego skutku.

Pod względem finansowym zaś przeprowadzenie wniosku p. Niedzielskiego w ten sposób aby zamierzone korzyści osiągnąć można, musiałyby jeśli nie od razu to z czasem spowodować poważniejsze obciążenie funduszu krajowego, mimo że właściwie tylko powiaty odnosiłyby z tąd korzyści.

Nadto i względy praktyczne nie przemawiają za wnioskiem p. Niedzielskiego.

Urzędnikom powiatowym objętym jednym statutem organizacyjnym z urzędnikami Wydziału krajowego, musiałaby być, jak to zresztą sam wniosek zapowiada, zapewnioną droga awansu, możność przejścia z czasem na wyższą posadę przy Wydziale krajowym.

Obeenie jednak organizacya służby krajowej przy Wydziale krajowym nie przedstawiałaby dla tak liczne go grona urzędników krajowych przy Wydziałach powiatowych żadnych takich widoków.

W obec powyższego stanu rzeczy nie zaleca się do przyjęcia, także i druga część wniosku p. Niedzielskiego, domagająca się jednolitego statutu emerytalnego dla urzędników powiatowych, a będąca tylko konsekwencyą pierwszej części wniosku.

Te same zresztą powody, które zniewalają do odrzucenia wniosku p. Gnoińskiego, zachodzą i tutaj.

Bardzo wiele Reprezentacyi powiatowych uchwaliło mianowicie statuta emerytalne dla swoich funkcyonaryuszy, z których urzędnicy ci nabyli już pewne prawa, niektóre znowu w inny sposób zabezpieczyły przyszłość swoich urzędników bądź nabyciem i opłacaniem za nich pewnej liczby ndziałów w Towarzystwie oficyalistów prywatnych, bądź też ubezpieczeniem ich w Krakowskiem Towarzystwie wzajemnych ubezpieczeń w dziale życiowym.

Jeżeli Wydział krajowy nie zgodzi się na reformę stojącą w sprzeczności z samorządem powiatowym i jeżeli pomocy swej odmawia w przyczynieniu się do jej ukrócenia, to nie mniej jednak zgadza się Wydział krajowy z zasadniczą myślą wniosku, iż mianowicie organizacya służby powiatowej pewnej naprawy wymaga.

Znane są bowiem Wydziałowi krajowemu z wyników komisji lustracyjnych niektóre ujemne praktyki w urzędowaniu powiatowym autonomicznem i te braki radby Wydział krajowy usunąć w drodze zmiany ustawy o Reprezentacyi powiatowej, wszakże bez uszczuplenia samorządu powiatowego, oraz w drodze rozporządzeń i instrukcyi.

Otóż co do zmiany ustawy o Reprezentacyi powiatowej Wydział krajowy miał zaszczyt przedłożyć Wys. Sejmowi w załatwieniu rezolucyi Wys. Sejmu z 16. lutego 1894 osobne sprawozdanie z dnia 4. grudnia 1894 l. 67.548 wraz z odpowiedniami wnioskami.

Celem zaś ujednostajnienia urzędowania w Wydziałach powiatowych, zamierza Wydział krajowy jak to już w sprawozdaniu swoim z zeszłorocznej czynności podał do wiadomości Wysokiego Sejmu, wydać jednolitą dla wszystkich Wydziałów powiatowych instrukcję manipulacyjną, regulującą cały zewnętrzny tok urzędowania oraz manipulację rachunkową i kasową.

Na tej podstawie Wydział krajowy wnosi:

Wysoki Sejm raczy przyjąć niniejsze sprawozdanie do wiadomości.

Z Rady Wydziału Królestwa Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem.

We Lwowie dnia 8. stycznia 1895.

Marszałek krajowy:

Sanguszko m. p.

Sprawozdawca:

Dr. Józef Wereszczyński w. r.

Członek Wydziału krajowego.

Faint, illegible text at the top of the page, possibly a header or introductory paragraph.

THE HISTORY OF THE UNITED STATES

Faint, illegible text in the middle section of the page, likely the beginning of a chapter or section.

Faint, illegible text in the lower middle section of the page.

Faint, illegible text in the lower section of the page.

Faint, illegible text at the bottom of the page, possibly a footer or concluding paragraph.